

Флоренция устоява най-дълго в тия си права и се намира в най-голям разцвет; ала колкото повече напредва векът, толкова повече нейното политическо значение намалява, особено в сравнение с могъществото на рода Висконти и с широко-то отражение на събитията в неаполитанското кралство. На Тоскана, или по-ско-ро на Флоренция, остава славата на интелектуалното господство, защото тук, по-вече от всякъде другаде, е жив оня кипещ на духа, който преобразява италианска-та мисъл и подтиква литературата да стане откровение на цялата нация.

Чувствува се, че Средните векове са завършени, чувствува се, че щом "двете слънца" на световната общественост вече залязват, с това се нарушава фиктивна-та, ала все още вярвана приемственост от древния свят: остава един народ, който след дълги, тъмни и мъчителни борби е вече добил съзнанието, че е създал една своя цивилизация, намерила израз в изкуствата и поезията. А тези изкуства и тази поезия лъхат пламенно и радостно усърдие, пронизани от тръпката на све-жа младост, като съчетават силата с грацията. Така италианците усещат разли-ката между ^{тези си} ~~тях~~ и другите народи, които през Средните векове са споделяли с тях обща ~~та~~ съдба; италианците се признават идеално за братя, произлезли от Рим, "латинска благородна кръв", макар, че мечтата за политическо единство, про-блеснало в ума на някой поет, се разпада сред съперничествата и разприте на малките държавици. Това чувство, което отначало е още неясно и все пак тъй значително и почти трогателно с своето наивно преклонение пред античност-та, у Данте е вече твърде силно, а у Петрарка и в зараждащия се хуманизъм до-бива все по-ясни очертания, докато италианците почват да гледат на миналото /според един сполучлив образ на Виторио Роси /като "синове, които след дълга раздяла се завръщат при бащите си, а не при старци, които само си припомнят и съжаляват за младежката възраст".

По този начин класицизмът, в своята съкровена красота /а не в красива-та си, реторична външна страна, тъй любима за някои подражатели от ^{кваторценти} ~~кваторценти~~ по естествен начин се влива в изкуството, което изразява възобновената ду-ховна енергия на италианския народ.